

Elnöki megnyitó

Elhangzott a Magyarhoni Földtani Társulat közgyűlésén (2025. március 26.)

Kedves Tagtársak, tisztelt Közgyűlés!

2024-es elnöki megnyitóm azzal a gondolattal zártam, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat jogi, pénzügyi, bankbiztonsági és informatikai fundamentumainak teljes revíziója és az érdemi gyógykezelésről szóló beszámoló helyett mennyivel szívesebben beszéltem volna „a geológus közösség előtt álló egyre magasabbra tornyosuló komoly kihívásokról; ivóvízről, geotermiáról, nyersanyagáról, energiáról, hulladékról és talajról”. A már tavaly is nyilvánvaló válságjelenségek, melyek a társadalom, a politikum és a sajtó figyelmét itthon és Európa-szerte mindezekre az elsősorban földtudományi szakkérdésekre ráirányították, azóta csak fokozódtak. Ennek eredményeként lassan ugyanúgy meglesz a rendkívül határozott véleménye a híreket figyelemmel követő átlagpolgárnak a ritka földfémekről, a lítiumról, a borsónyi aranyról, a hazai geotermikus potenciálról és a Szarvas környéki földrengésekről, ahogy például a futballról örök idők óta megvan. Mit tudunk, mit szabad és mit kötelességünk tenni ezzel a hirtelen jött érdeklődéssel? Kibékíthető-e a nyilvánvaló ellentét a két oly gyakran hallható, egymást lényegében kizáró vélemény között, melyek szerint: „a Földtani Társulatnak meg kell szólalnia például a borsónyi aranyécsedés ügyében, hiszen ki tudna szakmailag hitelesebb válaszokat adni a kavargó információkázásban, ha nem épp a geológus szakma”, illetve „nem szabad megszólalnia a társulatnak, hiszen a téma olyan mértékben át van politizálva, hogy minden megnyilatkozás súlyosan erodálja a szakma hitelét”.

A választ, mint oly gyakran, most is érdemes visszanyúlni az alapokig. Mert mit is ír az első alapszabály előszavának legelső mondata? „A természettudományok minden ágai között a gazdaság, ipar és kereskedelem emelésére, és így a közjóllétre a legnagyobb befolyással a földtan van.” Nagyon egyértelmű a múltból érkező, örökérvényű üzenet; geológusként nincs módunk kibújni a társadalmi felelősségvállalás, a közösség, azaz a polisz ügyeinek intézése, röviden a politizálás alól. Bár ez néha egyértelműen egyszerűbb és kényelmesebb lenne, meggyőződésem szerint a társadalmi diskurzusba történő tevékeny bekapcsolódás helyett a tudomány elefántesontornyába való bezárkózás nem lehet járható út. Az a bizonyos első alapszabály a politizálás, azaz a társadalmi szerepvállalás mikéntjét is kijelöli, hiszen, mint olvashatjuk, a társulat tevékenysége során „földtani ismeretek közöltetnek és terjesztetnek”. Az idézett dokumentum máig ható érvénnyel jelöli ki a hiteles szakmai kommunikáció két alapvető fórumát, és azt mind a geológus közösségen belül, mind az érdeklődő naiv társadalom felé egyaránt kívánatosnak tartja.

Meggyőződésem, hogy a szakosztályi és területi szervezeti keretben megrendezésre kerülő, valamint a nagyközönség által évek óta ismert és várt rendezvények, mint az előadóülések, konferenciák, terepbejárások vagy a Földtudományos Forgaszt kivétel nélkül a fenti szellemben zajlanak, és a naptár idén is tele lesz izgalmas szakmai találkozókkal. Éppen ezért érdemes kiemelni néhányat azon események közül, melyek kifejezetten az említett társadalmi válságjelenségekre reflektálnak 2025-ben.

A *Földtudományok a mindennapokban* címen sikeres Mecenatúra-pályázatunk keretében, számos egyéb vállalkozás mellett, aktuális témákat feldolgozó, a közoktatásban jól használható kisfilmek, valamint közel 50 perces beszélgetések (podcastek) forgatását vállaltuk. Ezek kivétel nélkül olyan égetően fontos társadalmi kérdésekre adnak egyszerre szakmailag megalapozott és közérthető választ, mint a kritikus nyersanyag kutatása, a geotermikus energia hasznosítása vagy Magyarország földrengéskockázata. Az elkészülő filmeket – azon túl, hogy ezek felkerülnek társulatunk YouTube-csatornájára – eljuttatjuk az iskolákhoz és a médiához is abban a reményben, hogy így hozzá tudunk járulni bizonyos tévképzetek és álhírek terjedési sebességének csökkentéséhez.

Míg a Mecenatúra-pályázat célzottan az érdeklődő társadalomnak szól, a szeptemberben Egerben megrendezendő Földtani és Geofizikai Vándorgyűlés nyilvánvalóan szakmai rendezvény, amelynek központi témája a néhány hónap alatt mitikussá nemesedett három betű, a C, R, M, azaz a kritikus nyersanyagok lesz. A konferencia, természetesen, érinteni fogja a téma aktuális geológiai és geofizikai vonatkozásai mellett annak gazdasági és szabályozással kapcsolatos kérdéseit is. A fentiek okán pedig szinte egyértelmű, hogy a konferencia megnyitója és a plenáris előadások sajtónyilvánosak lesznek.

És ha még szélesebb körben kívánunk ránézni a geológia és a társadalom megkerülhetetlen szimbiózisára, akkor elég hivatkoznunk a Magyarhoni Földtani Társulat mint nemzetközi partnerszervezet részvételével az EFG (European Federa-

tion of Geologists) égisze alatt Zaragozában megrendezendő IPGC (International Professional Geology Conference) konferencia szlogenjére: „Building on the Past, Advancing towards the Future: Geology in the Era of Technology”. Szabad fordításban: „A múltra építve, a jövő felé haladva: Geológia a technológia korában”. Érthető üzenet, aligha szükséges értelmezni. Amint az sem lehet kérdéses, hogy az Európai Geológusok Szövetségének tagszervezeteként, számos pályázaton keresztül részben Brüsszel által finanszírozott, hazai civil szervezetként a Magyarhoni Földtani Társulatnak nem lehet az európaiktól eltérő útja. Ennek határozott és egyértelmű kimondásával tartozunk az alapító atyák álmainak és a jövő magyar társadalmának.

Jó szerencsét!

M. TÓTH Tivadar
a MFT elnöke